

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	xv
----------	----

1

ΑΡΚΑΔΙΚΟ ΙΔΕΩΔΕΣ – ΙΔΕΑΤΗ ΑΡΚΑΔΙΑ	1
-----------------------------------	---

1.1 «Ευδαίμων Αρκαδία»	1
1.2 Βουκολική ποίηση	3
1.3 Η Αρκαδία στην Αναγέννηση	5
1.4 Ιταλική Αρκαδική Ακαδημία (Accademia dell Arcadia)	6
1.5 Μεγάλοι ζωγράφοι της Αναγέννησης	7
1.6 Αρκαδικό Ιδεώδες και νεότερη ευρωπαϊκή λογοτεχνία	9
1.7 Ιδεατή Αρκαδία και φιλοσοφία κατά τον 18ο και 19ο αιώνα	10

2

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ	13
------------	----

2.1 Ετυμολογία του ονόματος Παν	13
2.2 Γονείς	14
2.3 Σύζυγος και τέκνα	17
2.4 Επίθετα και προσωνύμια	19

3	
ΠΑΝ, ΘΕΟΣ ΤΗΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	25
3.1 Ομηρικός ύμνος στον θεό Πάνα, XIX	25
3.2 Γνωρίσματα	28
3.3 Εμβλήματα	35
3.4 Αφιερώματα	36

4	
ΦΥΣΕΙΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΠΑΝΟΣ	39
4.1 Η γονιμοποιός φύση του Πανός	39
4.2 Η ηλιακή φύση του Πανός	40
4.3 Η μουσική φύση του Πανός	41
4.4 Η πολεμική φύση του Πανός	45

5	
Η ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΟΣ	49
5.1 Νύμφες	49
5.2 Σύριγγα	52
5.3 Πίτυς	55
5.4 Ηχώ	56
5.5 Σελήνη	58
5.6 Ευφήμη ή Ευφημία	59
5.7 Δάφνις	59
5.8 Άρτεμη	60
5.9 Σάτυροι	62
5.10 Σιληνοί (Σειληνοί)	63
5.11 Διόνυσος	66

6

ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΕΣ ΘΕΟΤΗΤΕΣ

67

6.1	Φαύνος	67
6.2	Σιλβάνος	69
6.3	Μιν – Χεμ – Χνουμ	70
6.4	Θεοκρασίες	71

7

ΙΕΡΑ ΚΑΙ ΤΟΠΟΙ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΝΟΣ ΣΤΗΝ ΑΡΚΑΔΙΑ

73

	Εισαγωγή	73
7.1	Λύκαιον όρος	75
7.2	Αρχαία Λυκόσουρα	78
7.3	Νόμα όρη – Νέδα (Μπέρεκλα)	79
7.4	Μεγαλόπολη	81
7.5	Λυκόχια	82
7.6	Αραχαμίτες (Παλίσκιος Χώρα)	82
7.7	Περιοχή Τεγέας	83
7.8	Μαίναλον όρος	83
7.9	Μυγδαλιά (Γλαντισιά)	84
7.10	Ηραία	84
7.11	Πιάνα	84

8

ΙΕΡΑ ΚΑΙ ΤΟΠΟΙ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΝΟΣ ΣΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗ

87

8.1	Ιερά και τόποι λατρείας του Πανός στην Αττική	87
8.2	Σπήλαιο Οινόης – Μαραθώνας	89
8.3	Σπήλαιο Πεντέλης – Νυμφαίων	91
8.4	Λυχνοσπηλιά ή Πάνειο άντρο	92

8.5	Σπήλαιο Νυμφολήπτου ή Αρχεδήμου	93
8.6	Σπήλαιο Ακρόπολης	95
8.7	Σπήλαιο ή Ιερό Καλλιρόης – Ιλισός ποταμός	97
8.8	Σπήλαιο Αρείου Πάγου	99
8.9	Σπήλαιο Δαφνίου	99
8.10	Σπήλαιο Ελευσίνας	100
8.11	Σπήλαιο Μεγάρων	100

9

ΙΕΡΑ ΚΑΙ ΤΟΠΟΙ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΝΟΣ ΣΤΟΝ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ 101

9.1	Ιερό Πανός – Τροιζήνα	101
9.2	Ιερό Πανός – Αρχαία Σικυώνα	102
9.3	Σπήλαιο Πανός – Κωρύκειο άντρο, Παρνασσός	102
9.4	Σπήλαιο Πανός – Καράπλα Φαρσάλων, Θεσσαλία	104
9.5	Η λατρεία του Πανός στην Κάτω, Άνω και Βόρεια Μακεδονία	105
9.6	Η λατρεία του Πανός στη Θράκη	110

10

ΙΕΡΑ ΚΑΙ ΤΟΠΟΙ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΝΟΣ ΣΤΟΝ ΝΗΣΙΩΤΙΚΟ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ 111

10.1	Κεφαλλονιά – Σπήλαιο Μελισσάνης ή Πανός	111
10.2	Σύρος	112
10.3	Σκύρος	112
10.4	Θάσος	112
10.5	Λέσβος	113
10.6	Κως – Άσπρη Πέτρα	113
10.7	Χανιά Κρήτης – Σπήλαιο Πανός ή Λερά	113
10.8	Ρέθυμνο Κρήτης	114

11

ΙΕΡΑ ΚΑΙ ΤΟΠΟΙ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΝΟΣ ΕΚΤΟΣ ΕΛΛΑΔΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ 117

11.1 Αίγυπτος	117
11.2 Βόρειο Ισραήλ	118
11.3 Τουρκία	121
11.4 Ιταλία	123
11.5 Βουλγαρία – Σαντάνσκι	126
11.6 Αλβανία (Ιλλυρία – Απολλωνία)	126

12

ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΠΑΝΟΣ ΣΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ 127

Εισαγωγή	127
12.1 Κλασικά χρόνια	127
12.2 Ελληνιστικά χρόνια	129
12.3 Ρωμαϊκά χρόνια – Ύστερη Αρχαιότητα	133
12.4 Βυζαντινά χρόνια και Μεσαίωνας	135
12.5 Αναγέννηση	136
12.6 Ο Παν στην ευρωπαϊκή λογοτεχνία κατά τον 19ο και 20ο αιώνα	137
12.7 Ο Παν στην ελληνική λογοτεχνία στα τέλη του 19ου έως και στα μισά του 20ού αιώνα	140

13

ΠΑΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΕΣ 147

Εισαγωγή	147
13.1 Παν και ζωγραφική	148
13.2 Παν και γλυπτική	156

14

Ο ΑΥΛΟΣ ΤΟΥ ΠΑΝΟΣ – Η ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

167

- 14.1 Η Σύριγγα – Το όργανο σύριγγα 167
14.2 Η μουσική του Πανός, ως θεραπευτικό εργαλείο 169

15

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΠΑΝΟΣ ΣΤΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

175

- 15.1 Ο Παν στη σύγχρονη ψυχολογία 175
15.1.1 Εισαγωγή 175
15.1.2 Παν και ένστικτο 177
15.1.3 Παν και βιασμός 178
15.1.4 Παν και αυνανισμός 179
15.1.5 Παν και πανικός 180
15.1.6 Παν και Νύμφες 181
15.2 Παν και αρχαία τεχνολογία 183
15.3 Παν και Αστρονομία – Αστερισμοί Αιγόκερως και Παν 185
15.4 Παν και Οικολογία 188

16

ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΑΝΟΣ

193

- 16.1 Η αρχέγονη διφυής μορφή του αρκαδικού θεού 193
16.2 Ορφικός Ύμνος για τον Πάνα 198
16.3 Ο Παν στους νεοπλατωνικούς φιλοσόφους 199
16.4 Πλούταρχος και Χριστιανισμός για τον Πάνα 202
16.5 Ο Παν ως αρχέτυπο 205

Αντί Επιλόγου 209

Βιβλιογραφία 215